Contributed by Bruno De Wit
dinsdag, 18 december 2007 - Last Updated donderdag, 20 december 2007

“Ik geloof dat klimaatverandering als vijfde ruiter doorheen het publieke gezondheidslandschap rijdt. Zij zal de kracht van de vier ruiters doen toenemen die heersen over oorlog, honger, epidemieën en dood - deze oude tegenstanders die de gezondheid en de menselijke vooruitgang hebben aangetast sinds het begin van de geschreven geschiedenis”.

Aan het woord is dr. Margaret Chan, directeur-generaal van de WHO tijdens een toespraak op 10 december 2007 [1]. Volgens haar moet de gezondheidssector zijn stem klaar en duidelijk laten horen, want de klimaatverandering zal op een uiterst nadelige wijze de meest fundamentele factoren van de gezondheid aantasten: voedsel, lucht en water.

Zij baseert zich op de laatste gegevens van het IPCC dat stelt dat de opwarming geleidelijk zal gebeuren maar dat de toegenomen frequentie en hevigheid van extreme weersomstandigheden (intense stormen, hittegolven en overstromingen) abrupt zullen optreden en de gevolgen zullen zich onmiddellijk laten voelen.

Waargenomen klimaatsveranderingen en hun effecten volgens het IPCC [2]

Sinds 1900 tot 2005 is de neerslag betekenisvol gestegen in de oostelijke gedeelten van Noord- en Zuid-Amerika, Noord-Europa en Noord en Centraal Azië.

In de Sahel is de neerslag afgenomen, net als in het Middellandse Zeegebied, Zuidelijk Afrika en delen van Zuidelijk Azië. Globaal genomen, de door droogte geteisterde gebieden zijn waarschijnlijk [3] groter geworden sinds de jaren ’70.

In vele delen van de wereld zullen de catastrofale gevolgen van klimaatverandering- honger, voedselveiligheid, ondervoeding, ‘pas’ in de helft van deze eeuw of zelfs later zich voordoen.

Echter niet voor Afrika; volgens de laatste projecties zal Afrika al rond 2020 zwaar geteisterd worden. Dit is dus nog maar 12 jaar! In 2020 zal het toegenomen watertekort zo’n 75 tot 250 miljoen Afrikanen treffen. In bepaalde landen zal er een oogstverlies van 50% zich voordoen.

Gebieden die door droogte geteisterd zijn zullen waarschijnlijk nog droger worden. Een van de gevolgen zal verarming van de grond met zich meebrengen, schade aan oogsten veroorzaken of mislukte oogsten.

Volgens de Universiteit van de Verenigde Naties [4] worden in de toekomst 2 miljard mensen

bedreigd door woestijnvorming. Nu al worden zo'n 100 tot 200 miljoen Afrikanen en Aziaten geteisterd door dit fenomeen waarbij het land verdort door toegenomen menselijke activiteit zoals landbouw en veeteelt. De komende 10 jaar zullen zo'n 50 miljoen mensen gedwongen ontheemd geraken die op hun beurt voor een toegenomen druk zorgen op de nog beschikbare grondstoffen en nabijgelegen gemeenschappen. Het voorbeeld van wat zich afspeelt in Darfur [5] is hier exemplarisch.

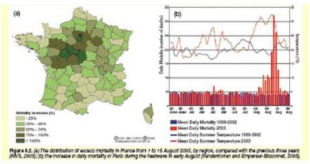

In augustus 2003 veroorzaakte een hittegolf in Frankrijk [6] meer dan 14.800 doden.(zie grafiek boven) België, Tsjechië, Duitsland, Italië, Spanje, Zwitserland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk noteerden een toegenomen sterfte tijdens de hittegolf van in totaal 35.000 doden. In Frankrijk waren ongeveer 60% van de hittegolfdoden mensen van 75 jaar en meer. Andere schadelijke blootstellingen werden ook veroorzaakt of verergerd door het extreme weer, o.a. door vervuilde buitenlucht (troposferisch ozon en fijne stofdeeltjes) en vervuiling door bosbranden.

Wereldgezondheidsdag 2008 in teken van klimaatverandering

De gezondheidswerkers zullen op de bres staan in de strijd tegen de gevolgen van klimaatverandering. De meest kwetsbare bevolkingsgroepen leven precies in die landen waarvan de gezondheidszorg reeds strijd moeten leveren tegen gesels zoals malaria, diarree, ondervoeding. [7]

De klimaatverandering zal deze nood nog verergeren en de gezondheidszorg nog meer en vaker met nieuwe problemen belasten. "De gezondheidssector is niet in de positie om de klimaatsverandering op een directe en betekenisvolle manier te remmen. Maar gezondheid staat in een sterke positie om in het politieke debat enkele doorslaggevende argumenten aan te dragen" aldus nog dr. Chan.

"Wij moeten de volksgezondheid de hoogste prioriteit geven bij het aanpakken van klimaatverandering. Dat impliceert dat wij de regeringen en de verschillende betrokken partijen moeten mobiliseren om hun medewerking te verlenen aan de monitoring en bestrijding van besmettelijke ziekten, het verantwoord gebruik van de verminderde watervoorwaarden en hulpacties in dringende omstandigheden"

De WHO roept daarom gemeenschappen en organisaties overal ter wereld op om op de wereldgezondheidsdag van 7 april 2008 activiteiten te organiseren om het publiek te sensibiliseren. De WHO hoopt dat zo alle mensen de gevolgen voor de gezondheid door de klimaatverandering begrijpen en de toenemende onderlinge verbanden inzien tussen deze twee zaken. 'Klimaat en sociale rechtvaardigheid' kan één van die krachten zijn in dit land om ook hier het thema van de publieke gezondheidszorg bovenaan de klimaatagenda te plaatsen.

Geen pleisters op een houten been!

De klimaatverandering waarmee heel de planeet wordt geconfronteerd is uiteraard geen natuurwet of een vloek. Deze is onlosmakelijk verbonden met een type productie die nog maar 200 jaar 'opgeld' maakt : kapitalisme genaamd. [8] De strijd tegen klimaatverandering kan niet gebeuren zonder rekening te houden met de noden van de sociale meerderheid op deze planeet: werk, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg,...

De neoliberale politiek die in de meeste landen gevoerd wordt zet nu juist de aanval in op de publieke sector, waaronder de gezondheidssector.

Als de WHO, IPCC [9] pleiten voor een sterke publieke gezondheidssector gaat dit dus lijnrecht in tegen het actueel gevoerde beleid door neoliberale regeringen. Ook hier bij ons kunnen gezondheidswerkers, vakbonden in de sector (Witte Woede!), buurtgezondheidscentra, eerstelijns centra, patiëntenverenigingen, enz. rond deze thematiek de handen in elkaar slaan en samen met geteisterde volkeren in de rest van de wereld samen het gevecht aangaan voor een betere wereld.

De SAP pleit daarom ook voor: -gratis en toegankelijke gezondheidszorg
- voldoende financiering van de gezondheidssector
- opheffing van de schuldenlast van de 3e wereld
- aanpassingsfondsen voor landen in de 3e wereld om de strijd tegen CO2 aan te gaan.

De WHO stelde in een recente studie dat de Aziatische landen rond de Stille Oceaan jaarlijks zo'n 77.000 mensen door gezondheidsproblemen als gevolg van de opwarming van het klimaat omkomen. Die opwarming zorgt voor een forse toename van het aantal hittegolven, tyfoons en overstromingen. Muggensoorten die b.v. malaria en knokkelkoorts veroorzaken duiken nu op in bepaalde gebieden waar ze voordien niet voorkwamen (Metro 29/6/07)

Overstromingen zet honderdduizend Britten zonder drinkwater

In de zomer van 2007 werden grote delen van West- en Midden England getroffen door de grootste overstromingen in 60 jaar en dit t.g.v. onophoudelijke regenval. Zo'n 35.000 mensen kwamen zonder drinkwater te zitten. De schade werd geschat op zo'n 3 miljard Euro en er viel nog regen uit de lucht. (Metro 6/07)

---

[1] Climate change and health: preparing for unprecedented challenges/www.who.int/dg/speeches

[2] Summary for policymakers of the Synthesis Report of the IPCC 4th Assessment Report; 2007

[3] 66-9O% kans dat dit fenomeen zich voordoet; IPCC

[4] www.unu.edu

[5] www.sap-rood.be internationaal/afrika/Darfur door Bruno De Wit

[6] rapport IPCC, werkgroep II/ Human Health FAR,chapter 8

[7] Med Medica, november 2007; WHO ongerust over klimaatverandering

[8] themanummer Klimaat/ Rood door Daniel Tanuro/2007

[9] IPCC-summary 4th assessment Report